

Семкі

Аднойчы я запытаўся ў мастака Артура Клінава: якія сьвяты ты адзначаеш? Ён адказаў, што да каляндарных сьвятаў ставіцца спакойна. Адзначае толькі нейкія свае пэрсанальныя посьпехі і, адпаведна, выпівае ў часе адзначэньня. Вядома, Артур Клінаў, як і шмат хто зь беларускіх інтэлектуалаў, вельмі далёкі ад народу. А народ выпівае ў сьвяты (і ў выходныя). Неяк гарадзенскі эсэіст Алесь Чобат падлічыў колькасьць дзён, калі выпівае сярэднястатыстычны беларускі вясковец, які “ня п’е — толькі па сьвятах”. У Алеся Чобута лік зашкаліў за 200 дзён на год. Толькі суботы-нядзелі — ужо больш за сто дзён. Плюс агульнадзяржаўныя сьвяты, асноўныя рэлігійныя, плюс карапаратыўныя, плюс Дні нараджэньня бліжэйшых сваякоў, плюс братоў-сясьцёр-кумоў і г. д. А таксама незаплянаваныя нагоды кштату вясельляў, хрысьцінаў, пахаваньняў. Да кожнага выпадку ёсьць свая традыцыя, свой рытуал, свая ВЕДА.

“З празьнічкам”, — віншуе мяне сусед па пад’ездзе. І сапраўды, уздоўж вуліцы разьвешаныя сьцяжкі пагрозьлівага спалучэньня колераў: маціцовы, фіялетаваы ды бягла-жоўты.

“Што ў іх зноў за сьвята?..” — “Чаму праспэкт перакрыты?” — “Дык сёньня ж Дзень гораду!” — “Ды не — Дзень незалежнасьці”. — “Мужчына, што вы гаварыце, якой незалежнасьці? Сіводня Дзень Рэспублікі!” Сьвята, адным словам. Дакладней, “празьнік”.

Віншаваньне “з празьнічкам” на сьвята Божага Нараджэньня можна пакінуць на сумленьні суседа. А вось вэрсію “з наступаюшчымі” я чуў і ў перакладзе — “з надыходзячымі”. У дзяцінстве я ня мог сьцяміць, які канкрэтна пэрыяд часу маюць на ўвазе дарослыя: месяц, год, стагодзьдзе? Цяпер ужо разумею: нашы людзі сьвяткуюць не адзін дзень і ня два. У некаторых сьвяткаваньне можа расьцягнуцца і на тыдзень, а ў іншых — на ўсё жыцьцё. І справа ня толькі ў пэрманэнтным ужываньні алькаголю. Гэта такі стан душы і цела — сьвяточны. Словам “сьвяточны” часьцяком называюць гастраномы, гатункі каўбасаў, цукерак і таных алькагольных напояў.

Калісьці я быў уражаны сучасным вясковым Купальлем. П’яныя хлопцы пускалі з гары сьмярдзючыя падпаленыя пратэктары ад трактара “Беларусь”. Сьвята ачышчэньня і яднаньня з прыродай паўстала як на фотанэгатыве.

Дагэтуль застаецца загадкай — пра што мараць тыя беларусы, што выходзяць “у горад” на масавыя гуляньні?

Землякі-1. Празьнік

Аднойчы ў сьпёку пілі з калегамі піва ў цэнтры Менску. Літаральна пару дзён таму нашая беларуская гаворка натхніла аднаго дзядзьку са спакутаванымі вачыма папрасіць у нас 200 руб., якіх “не хапае на “бальшую”. Дзядзька старанна падбіраў літаратурныя беларускія словы.

Таму я не здзівіўся, калі такога ж неахайнага кшталту дзядзька павіншаваў нас “с празьнікам”. Я меркаваў, што далей будзе просьба. Але папярэдзіў падзею пытаньнем: “А што за празьнік ізноў?”

— *Как какой?* — чынна перапытаў дзядзька, на шыі ў якога вісеў крыж. — *День Независимости.*

— Дык ён жа быў тры дні таму!

— *А я по старому стилю считаю. По старому — продолжается,* — дзядзька адказаў паважна, нічога не папрасіў і прасьледаваў у сваім кірунку.

Р. С. Яшчэ адна форма — віншаваньне “з прашэдшымі” — толькі на першы погляд можа падацца абсурднай. Ну, сапраўды, як можна віншаваць чалавека зь мінулымі Днямі нараджэньня, мінулымі Новымі гадамі ці Днямі Волі?! Але калі ўлічыць, што мы існуем у цыклічным часе, то, верагодна, самы першы ў гісторыі Новы год абавязкова сутыкнецца з самым апошнім.

І ўсё пачнецца нанова.

Землякі-2. Інтэлігенцыя ў горадзе

Людзі інтэлігентныя выпіваюць без усялякага календара — праз штуршок творчага памкнення. Сустракаю ля “Цэнтральнага” паддатага знаёмца. Заходзім у “Сьвітанак” (установа, вядомая ў народзе як “памыйка”), знаёмец пачынае расказваць нейкую захапляльную для яго гісторыю. Сьпіч на палову складаецца з мату. У “Сьвітанку” вядома якая публіка тусуецца, не вучаніцы Коласаўскага ліцэю, людзі прасьцейшыя. Публіка ўсё выпівае, усё гучней гамоніць, а мой знаёмец свой гук усё ўзмацняе ды ўзмацняе. Хтосьці з прысутных не вытрымлівае й робіць заўвагу наконт мату. На што знаёмец патасна адказвае:

— Інтэлігенцыі можна!

Землякі-3. Пра менскіх

У адной загранічнай стране хтосьці Х. рыхтаваў важны тэкст. На кухні засядала кумпанія, якая налівала з пляшкі і распавядала ў тым ліку фрашкі. У той час Х. разрываўся паміж куняй і кампутарам з тэлефонам, бо яму трэба было гутарыць зь менскімі інтэлектуаламі. Х., жывучы ў той недалёкай заганіцы, палюбляў паўжартам дыстанцыявацца ад менскіх, хоць і нарадзіўся, і вырас менавіта ў гэтым горадзе: “Ну, вы, менскія, блін, даёце!”, “Во, блін, менскіх па-

наехала...” Вось і тым разам пасяля эннага вяртаньня на кухню Х. прамовіў у тым сэнсе, што “менскія, блін, даюць”.

— Яны там усе п’яныя, — сказаў Х. і кульнуў. — Званю М. — п’яны, званю А. — заплятык...

Камэнтар — кілішак — тэлефон — кухня...

Урэшце, ледзь трымаючыся на нагах, Х. чарговы раз вярнуўся на кухню і выдаў:

— Менскія ўжо і слухаўкі не бяруць.

Кульнуў і заснуў.

Землякі-4. Сіль беларускай зямлі

А яшчэ “інтэлігентныя” і “простыя” землякі глядзяць тэлевізар. Карэспандэнтка ОНТ распавядае пра тое, як цяжка беларускім дальнабойшчыкам езьдзіць маразамі па польскіх дарогах. Завяршае рэпартаж словамі пра тое, што *“справиться с проблемами на польских дорогах помогает наша славянская смекалка”*. Ясна, на польскі бок карэспандэнтка ня езьдзіла, а рабіла інтэрвію з кіроўцамі на беларускім баку мяжы.

Карэспандэнтка:

— Скажите, а как вы справляетесь, если нужно заехать на обледенелую горку?

Дальнабойшчык:

— Очнь проста. Мы возім з сабой нашу беларускую “сіль”... Ілі как там её.

Землякі-5. Нашы грошы

Сюжэт на ОНТ — пра фірму, якая нелегальна вазіла гомельскіх рабочых у Маскву на заробкі. Герой сюжэту распавядае, маўляў, нават некваліфікаваны рабочы атрымлівае ў Маскве шэсьць-дзесяць тысячаў расейскіх рублёў.

Карэспандэнтка:

— Колькі гэта на нашыя?

Рабочы:

— 280–300 даляраў.

Землякі-6. Сапраўдныя грошы

Гісторыю напісала наведніца сайту Litara.net
ODA:

“У фірму, дзе працуе адзін мой знаёмец, тэлефануе патэнцыйны кліент. Пытаецца пра кошт тавару, які яго цікавіць.

— Пяцьсот эўра.

— Малады чалавек! — абурана выгуквае кліент. — Я пакуль што жыву ў Беларусі! Назавіце мне кошт тавару ў амэрыканскіх далярах”.

Землякі-7. Беларускія грошы

Гісторыі зь беларускімі грашыма пачаліся адразу пасля адмены савецкіх рублёў з фэйсам Леніна і ўводу “вавёрак”, “зайчыкаў”, “баброў”, “ваўкоў” ды іншых медзьвядзёў з ласямі — у 1992 годзе.

Студэнткі філфаку БДУ Воля Г. і Таня Ц. наведалі летам 1992 году Смаленск. Адноўчы палілі на лаве ў сквэрыку. Да іх падсеў дзядзька-смаленец, які, як высветлілася пасля, хацеў стрэльнуць у іх цыгарэтку. Дзядзька быў на добрым падпітку. Пачаў ён здалёк, маўляў, адкуль, дзяўчаты, прыехалі? Паненкі вырашылі пажартаваць трохі, і сказалі, што зь Літвы. Спрабуючы весьці сьвецкую размову, дзядзька запытаўся, якія з выгляду літоўскія літы, ажно раптам увесь загарэўся: “А ці бачылі вы беларускія грошы?!” “Не!” — “Дык яны гэта... Яны як нашыя... Толькі замест Леніна на іх — тыгр!!!”

Землякі-8. Герой

Гісторыя ад Зьмітра Вайцюшкевіча, якая адбылася ў абласным шпіталі са старэнькім дзядком-вэтэранам.

Сталася так, што дзядок зьнік. Няма дваццаць хвілінаў, трыццаць, сорок... А дзядок зусім нягеглы, ледзь перасоўваўся. Таму мэдсё-

стры захваляваліся, пачалі бегаць ды шукаць пацыента. Ажно адна скеміла зазірнуць у прыбіральню. А варта заўважыць, што ад савецкага часу дзе-нідзе засталіся дзіўныя канструкцыі ўнітазаў. У іх бачок не на гары, і ня ў нізе, а пасярод. Сядзіць сабе дзядок дупай у бачку і паварушыцца ня можа.

— Божа, дзедушка, як вы сюды ўмудрылісь улезьці?!

— Здымі мяне, сука! Я за цябя кроў праліваў!

Землякі-9. Пра немцаў

Кінасэнарыст і аўтар-выканаўца Лёша Чэканас любіць распавядаць пра сваю бабулю. Дакладней, пра ейную адну фразу. Бабуля ў дзяцінстве была пад акупацыяй. Яна распавядае пра цяжкі час, калі ўсе, хто мог, забіраў у сялянцаў каровы ды іншую жывёнасьць, пра тое, як яны — дзеці — хадзілі да нямецкіх салдатаў прасіць ежу і часам атрымлівалі цэлы бохан белага хлеба. Звычайна гісторыя заканчваецца фразай-падсумаваньнем:

— Гээх... Калі б ня немцы, мы ў вайну ня выжылі б.

Землякі-10.

Бэтэшнікі й элітарнае месца

Музычны аглядальнік Зьміцер Падбярэскі распавёў гісторыю пра ўладальніка буціка “Ніго В.” Алесь С.:

“Сядзіць сабе Алесь С. у куце, піша штосьці ў паперах. Раптам заходзяць людзі. Падыходзяць да прадавачкі і штосьці кажуць. Тая выслухвае і праз усю залу:

— Алесь, прыйшлі людзі з БТ. Прапануюць па бартэры ўзяць вопратку для вядоўцаў на вясемсот баксаў, а наўзамен рэкламу. Што сказаць?

Алесь, не адрываючы галавы ад папераў:

— Няхай ідуць на х@й”.

Зямляк-купалавец

Пра тое, як умелі адпачываць і весяліцца работнікі Купалаўскага тэатру, прыгадвае Вольга Гардзеічык:

“Вядомы музыка з Купалаўскага тэатру зьбіраецца на гастролі разам з трупай. Гастролі мусяць трываць месяц, прычым той самы месяц, на які прыпадаюць Дзень тэатру і Дзень нараджэння самога музыкі. Таму дасьведчаны падарожнік кідае ў торбу дзьве сьвежыя кашулі, а рэшту вольнага месца закладае паўлітроўкамі і а 8-й гадзіне акуратна зьяўля-

еца ля задняга ўваходу ў тэатар, адкуль мае ад'ехаць аўтобус. На дзiва, музыка прыходзiць першым. Мiнае яшчэ колькi часу, i сытуацыя пачынае выглядаць падазрона: вакол тэатру па-ранейшаму пуста. Падышоўшы да вяртаўнiка, ён даведваецца, што ад'езд трупы на самрэч а 8-й — толькi ранiцай наступнага дня. Фразу, якую прамовiў музыка, адзiн вядомы рэжысэр пазней прапануе залатымi лiтарамi выбiць на будынку Купалаўскага... Музыка сказаў: “НУ НЕ ВЯРТАЦЦА Ж ДАМОЎ”.

Лiшне казаць, наступнай ранiцы ён быў на месцы крыху спазьнiўшыся i з пустой торбай...”

Зямляк-кiроўца i пасажыры

“Асьцярожна, дзiверы зачыняюцца, наступны прыпынак канцавы — “Вакзал”, — паведамiў суворы голас кiроўцы аўтобуса “тройкi”. Я ведаю, што на канцавым прыпынку — “Вакзале” — часьцяком нясуць варту здравячкi-кантралёры. Пад'яжджаем. Зусiм замагiльным голасам кiроўца кажа: “Паважаныя пасажыры, мы наблiжаемся да канцавога пункту маршруту. Пры выхадзе кожны абавязаны мець у руках праязны дакумэнт”. Нiхто ня кiнуўся да кампостэраў, але маўчаньне зрабiлася татальным. Спынiлiся. Паўза. Дзiверы нарэшце адчыняюцца, кiроўца: “*Всем спаси-*

бо, *все свободны*". Пасажыры выбухаюць рогатам. "Ізноў вясёлыя трапіліся — гэта нэрвы. Заплаці за праезд і едзь спакойна".

Зямляк-пастух. Нармальнае пытаньне

Знаёмцы паехалі на Бярэзіну. Выпілі нармальна. Тут адзін — Вася — кажа, маўляў, спрачаемся, што пераплыву рэчку? Колькі мэтраў, ня памятаю, але нармальна, плюс плыня рэальная. Як бы там ні было, паплыў Вася, ледзь жывы выпаўз на супрацьлеглы бераг. Сядзіць, громка дышае, пакуль зь цела і плавак сьцякае вада. Ажно раптам чуе ззаду: "Слыш, сьпічкі не найдзёцца?" Паўза. Незнаёмец акуратна штурхае Васю носам кірзача ў плячо: "Гавару, аганька не найдзёцца?"

Вася падрываецца, з развароту б'е ў пысу незнаёмцу. Той падае. Зь зямлі на Васю лупае вачыма вясковы пастушок: "Чыво б'есься? Так бы і сказаў, што нету".

Мабільныя землякі

Гісторыя ад наведніка сайту Litara.net, які падпісаўся Малпа:

“Майму прыяцелю патэлефанаваў на мабільнік адзін ягоны знаёмец. Пагутарылі. Праз хвілінаў дзесяць зноў званок. Той самы нумар высьвеціўся.

— Алё, алё...

У трубку нічога не чуваць, толькі падазроны шоргат. Прыяцель мой нічога не зразумеў. Націснуў кнопку й вырашыў, што чалавек яму зноў перазвоніць, калі трэба будзе. Так і здарылася. Але зноў нічога не чуваць, апроч дзіўнага шоргату й рыпеньня. Тады мой прыяцель сам перазвоньвае.

— Ты мне тэлефанаваў? Што ў цябе з сувязю? Нічога не чуваць было, адзін шоргат.

— Праўда? — здзівіўся той хлопец. — Ааа! Дык гэта ж я на свой тэлефон сеў...

— А я, атрымліваецца, з дупай тваёй размаўляў?!”

Землякі-міліцыянты-1

Неяк пасля аднаго канцэрту ў ДК Трактарнага заводу мы з кумпаніяй апынуліся ў прыяцелькі, што жыла побач з Домам культуры. Завісалі дні тры. А паколькі я быў самы малодшы, то ўвечары за дабаўкай паслалі мяне.

А дзе там тая крама? Зьлёжку хістаючыся, я пайшоў шукаць. І вось спыняюся ля нейкага будынку, а цёмна ўжо — зіма, і зь нейкай машыны выходзіць дзядзька. Я да яго: “П-прабачце, калі ласка, а д-д-дзе тут бліжэйшы вінна-гарэлачны аддзел?” Дзядзька колькі сэкундаў узіраўся ў мяне пранізьлівым позіркам, а пасля моўчкі рушыў у дзьверы. Шыльда побач паведамляла, што тут аддзел міліцыі. “Гэта ж быў намесьнік начальніка!” — радасна паведаміў мне іншы дзядзька ў пагонах, які паліў на ганку...

Землякі-міліцыянты-2

У 1999-м па канцэрце “Новага Неба” мы паехалі да Касі дадому. А знайшоў я сябе ў чыёйсьці іншай кватэры. Спрабаваў здагадацца, які мікрараён мне нагадвае краявід за акном: Курасоўшчыну ці Паўднёвы захад? “Вунь у тым доме, у тым пад’ездзе забілі Мікалуцка-га”, — паказаў рукой гаспадар. Мі-ка-луцка-га?! МАГІЛЁўСКАГА прадпрымальніка?..

У Магілёве я быў упершыню ў жыцьці, але ўжо раніцай знайшоў даўняга знаёмца...

?%;N"@!!!+)((*&^%\$\$\$@@@!!!***...

...А трэцяй ночы я сядзеў на чыгуначным вакзале гораду Магілёва і вельмі голасна разважаў пра беларускія рэаліі. Я паведамляў нешматлікім сонным прысутным, якія чакалі хто

свайго транзытнага цягніка, хто ранішняга дызэля на Асіповічы, усё, што я думаю пра электарат і пра ягоныя грамадзка-палітычныя прэфэрэнцыі, не абмінаючы пэрсаналіі сымпатычных яму — электарату — палітыкаў.

Магілёў мне спадабаўся, але ў параўнаньні зь Менскам значна меншая частка мясцовых жыхароў падзяляла маё бачаньне грамадзка-палітычнай сытуацыі ў краіне. А міліцыя ж з народам — таксама частка электарату.

Калі прысутныя на вакзале электараты не спрабавалі абараніць свае гонар і годнасьць, дык дзяжурныя па вакзале міліцыянты адразу ж зацікавіліся маёй пэрсонай. Я ўжо зразумеў, што на ранішнюю электрычку Асіповічы — Менск не пасьпею, бо ня сяду на першы дызэль Магілёў — Асіповічы, бо хутчэй за ўсё працягну паліталігічныя дыскусіі ў вакзальным пастарунку.

Дзяжурныя міліцыянты набліжаліся да мяне чатыры разы. Але мае прамовы вельмі зацікавілі таксама аднаго з прыстуных у залі чаканьня. Гэта быў дзядзька гадоў пяцідзесяці, увесь у масьцях. Ён падсеў да мяне і ўважліва слухаў. Калі міліцыянты набліжаліся, дзядзька спыняў іх уладным жэстам рукі: “Ён са мной!” Міліцыянты шыпелі, ціха мацюкаліся, але адыходзілі. А дзядзька прасіў: “Цішэй, хлопец, гавары, цішэй... Ну, працягвай!”

Міліцыянты так да мяне і не падышлі. Дзядзька ўласнаручна закінуў мяне ў вагон дызэля Магілёў — Асіповічы, а перад тым, як закрыліся дзьверы, я пабачыў пагрозьлівую

жэстыкуляцыю дубінкамі людзей у форме і пачуў: “Давай, давай, валі! І каб мы цябе ў нашым горадзе больш ня бачылі!”

Землякі-міліцыянты-3

Зрэшты, я часам сустракаў зусім іншае стаўленьне міліцыянтаў да сваіх грамадзка-палітычных прамоваў. Неяк у 1996 годзе, неўзабаве пасля затрыманьня анархістаў, якія стаялі ля Нацбанку з надпісам “ДЫКТАТУРА — ГАЎНО!”, я ехаў злы на ўсё, што адбываецца ў краіне. Было позна, у вагоне мэтро людзей было ня шмат. Я голасна зьвяртаўся да іх, выказваючы ўсё, што думаю пра першую асобу. Людзі зь цікавасьцю слухалі, некаторыя ўсьміхаліся. “Хто са мною ня згодны? Аспрэчце, калі ласка!” — я павярнуўся да бліжэйшага пасажыра. Той быў пачаў з усьмешкай штосьці адказваць, а я вынуў з кішэні дыктафон. Пасажыр яшчэ больш заўсьміхаўся, але спыніў адказ. Тут і мая станцыя падышла. Я выйшаў на пэрон. За мною выскачыў хлопец: “Ну, вы і сьмелы чалавек!” “Чаму?” “Глядзіце!” — і паказаў рукою ў канец вагона, дзьверы якога зачыняліся. У канцы вагона стаялі два міліцыянты ва ўсёй форме: з дубінкамі, пісталетамі на пасе — і з усьмешкамі працягвалі сваю размову.

Ахвяра спэцслужбаў

Званок у офіс БХК:

— Парушаныя мае правы, вы мусіце дапамагчы!!!

— Што здарылася?

— Калі я працаваў у Акадэміі навук, ворагі падсунулі мне жанчыну!

— Што значыць “падсунулі”?

— Ну... я зь ёй ажаніўся.

Ахвяра міліцыі

Прыходзіць дзядзька, глухі, як лёс беларускай сельскай гаспадаркі. Кажы, маўляў, шэсьць гадоў таму застаўся сам. Цяпер знайшоў сабе жанчыну, яна яму сказала “так”. Але мясцовыя міліцыянты яе выклікалі да сябе і адгаварылі жыць зь ім — зь дзядзькам. Дык во цяпер дзядзька зьбіраецца ехаць па жанчыну ў калгас і хоча, каб БХК рэпрэзэнтаваў у справе ягоныя — дзядзькавыя — інтарэсы:

— Кожны чалавек мае права на жанчыну, ну, так?

Р. С. Да гонару БХК, яны ня кінулі дзядзьку ў бядзе. Паспрыялі, каб міліцыянты не адпраўлялі яго ў псыхдыспансэр “Навінкі”.

Рабі сябе сам!

У менскім мэтро аднойчы едзе, нікога не чапае, чалавек, які размаўляе сам з сабою безь перапынку. Ажно заходзіць у вагон мужык зь вялікай чорнай барадой (не Арлоў, з большай барадой). Вар'ят умомант змаўкае і пачынае сьвідраваць мужыка вачыма. Глядзіць, глядзіць і раптам на ўвесь вагон:

— Міклуха-Маклай! Міклуха-Маклай!

І падскоквае да мужыка:

— Хочаш быць Міклухам-Маклаем? Будзь ім!

Цімоша і габрэйскае пытаньне

— Скажце, і как Цімоша?

Мы дапамагам Касі рабіць рамонт у новай кватэры і чуем адказ на пытаньне амаль кожны дзень. Восень 1995 году, Кася набыла вялікую кватэру ў старым доме ля пляцу Калініна. Набыла ў габрэйскай пары пэнсійнага веку з прозьвішчам Карасі. Старыя вельмі не хацелі зьяжджаць у Нямецчыну, але дзеці настаялі. Кася набыла кватэру разам з... катом. Кот быў малады, невялікі, хударлявы, па мянушцы Цімоша. “Добра, што ня Ваня”, — жартавалі мы. Спадарыня Карась плакала, калі разьвітвалася з жывёлкай, і ўзяла з Касі абяцаньне даглядаць-гадаваць Цімошу.

І вось, праз пару тыдняў па ўлазінах у новую кватэру пачаліся тэлефанаваньні. Не з Бэрліна, а з Масквы. Тэлефанавала сястра спадарыні Карась, старая кабета, якая апошні раз была ў Менску гадоў дваццаць таму. Натуральна, яна ніколі ня бачыла Цімошу, які жыве на сьвеце ня больш за год.

— Скажце, і как Цімоша?

Кася ў чарговы раз распавядае, які фэйны Цімоша, як яму добра жывецца, як яго ўсе любяць і якімі вышталцёнамі рысамі вызначаецца ягоны характар. Са слухайкі чуваць голас:

— Да, да, да, замечацельный кот. І главное — круппный такой!

Маці-зямлянка

Гісторыя зь Litara.net, напісаная юзэрам ODA:

“Цёплым ліпеньскім днём іду на працу з канцавога прыпынку дваццатага аўтобуса міма Акадэміі навук. Маладая кабета інтэлігентнага выгляду з малым дзіцём шпацыруе да ўваходу ў Акадэмію навук.

— Ты хочеш пісаць? — раптам пытаецца маці ў дзіця.

Тое матляе галавой у адказ.

— Жаль... — з уздыхам прамаўляе кабета. — *Посмотри, какой газон шикарный!..*”

Зямлянка-патрыётка

Тэлефаную ў ЖЭС:

— Дзісьпетчарская. Слушаю.

— Я б хацеў заказаць майстра на ўсталяванне ўнітаза.

— Які ў вас?

— А якая розніца?

— Мы ставім толькі керамінаўскія, — (“Керамін” — менскі завод.)

— У мяне польскі...

— Не паставім.

— Але што за бязглузьдзіцу вы гаворыце!

Ці ж вы кіруецца якімі інструкцыямі ці законамі?

— Не мішайце работаць.

Зямлянка-тружаніца

Ясна, дзісьпечарская цёця была пастаўленая на вочную стаўку з кіраўніцтвам ЖЭС. Невядома, ці яна выконвала “інструкцыі” таго самага начальства, ці кіравалася ўласным патрыятызмам альбо нянавісьцю да панскай Польшчы, але канфлікт быў зьліквідаваны за 28 сэкондаў перабывання ў кабінэце галоўнай інжынэршы.

Наступны крок — набыць шлянг да ўнітаза. Кіруюся ў краму “Сантэхніка” на вуліцы Кашавага. Стаў чацьвертым у чаргу. Адна, дзьве,

пяць, сем хвілінаў... Прадавачкі няма. Нарэшце касірка, што назірала за ростам чаргі, узнялася са свайго трона і зьнікла за кулісамі. Праз паўхвіліны адтуль з'явілася ЯНА. Невялікага росту, хада — перавалачка, круглая, невызначальнага ўзросту, у пярсьнях і цэпачках, з благадушнай усьмешкай на твары, ЯНА закацілася за прылавак са словамі:

— Ох, ужо і памерці спакойна не дадуць! Прыхварэла трохі... Толькі прылегла, а тут ізноў...

Зямлянка-чысьцюля

Унітаз-такі паставілі. І рамонт у пакоях зрабілі. І паклікалі сяброў, каб адзначыць пераезд. І захацеў я купіць да стала салёных гуркоў. У нас побач магазын, завецца “Особый”. Яшчэ нядаўна быў і беларускамоўны варыянт назвы — “Асобы”. З адной з асоб, якія працуюць у магазыне, я пазнаёміўся за купляй гуркоў. Пытаю:

— Ці смачныя гуркі?

— Я іх не каштавала. Дык вунь жа ў суседнім аддзеле нашыя прадаюцца ў бочках.

— Нейкія яны вялікія...

— Дык парэжце, будуць маленькія.

“Дзіўнавата рэклімае свой тавар цётка”, — падумаў я. А цётка працягнула:

— А гэтыя польскія. Не разумею, недазрэлыя саліць...

Я папрасіў:

— Узважце мне адзін самы маленькі, я пакаштую і вырашу, ці купляць.

Цётка залезла голай рукой, і выцягнула палыцамі гурок. Побач ляжалі спецыяльныя шчыпцы. Абураюся:

— А што ж вы рукой цягаеце?!!

— Ой, ды я за дзень па тысячы разоў рукі мыю!

— Дык не эстэтычна ж...

— Дык такі гурок маленькі, што са шчыпкаў выпадае.

— А на базары апрачаюць на руку пакет і так цягаюць.

— Ну, дык то ж на базары...

— Тым больш у магазыне...

Цёця з пафасам:

— Ну, вось яшчэ! Буду я дзеля аднаго гурка пакет мачыць!

Зямлянка-поўны-ўпярод

У той жа краме, толькі ў вінна-гарэлачным адзеле. Трэба набыць гарэлкі. На прылаўку альбо дэнатуратныя, альбо менскія і берасьцейскія, але ў даражэйшых, “падарачных” бутэльках.

— А ў звычайных няма?

— Не. Менскі на рамонце, а берасьцейскі не пастаўляе.

- Чаго?
- Сваю вобласць забясьпечвае.
- А як жа сталіца? Нам і даражэй можна купляць?
- А сталіца хай едзе на вёску грошы забраць!
- На вёсцы грошы?!
- Яшчэ якія! — з абсалютнай верай у свае словы выгукнула прадавачка.

Дзень нашага жыцця за пятнаццаць сэкондаў

Гісторыя дзяржрадыё. Куды цяперашнім камэрцыйным ці незалежным журналам да тых яшчэ рамантыкаў пяра і мікрафона?! Хто з цяперашніх можа выпіць столькі гарэлкі? Адзінкі. Многа-многа старэйшыя таварышы памятаюць гісторыяў. Напрыклад, пра Уладзімера Б. А распавядаюць так.

Уладзімер Б. закрываў і адкрываў этэры Дзяржрадыё. У 00.00 ён казаў: “На Беларусі нуль гадзін. На гэтым Беларускае радыё завяршая сваё вясчаньне”. І граў гімн БССР. Адпаведная фраза зранку а шостаі — пасля гімну.

Кажуць, аднойчы У. Б. і адзін гукаапэратар вырашылі не ісьці па хатах, а застацца на радыё (шэсьць гадзінаў паўза, пакуль даедзеш, пакуль вернешся, колькі там пасьпіш?!). Мужыкі ўзялі N літраў гарэлкі і пачалі бяседу.

Ранкам пасья гiмну ўся БССР пачула ўрачыстае:

— На Беларусi шэсьць гадзiн ранiцы.
На гэтым Беларускае радые завяршае сваё
вяшчаньне!

Славутыя землякi-1.

“Лiцьвіны” i шансон

Litara.net, напiсаў rap:

“Выступаў аднойчы вядомы гурт
“Лiцьвіны” з канцэртамі ў Польшчы. Пасья
выступу вырашылі сабе на ахвоту, а людзям на
забаву тое-сёе агучыць проста на вулцы старо-
га гораду. Сталi ў пекных народных строях пад
мурам камянiцы дый зайгралi нешта
жаласьліва-сьлёзнае, паводле характэрнага
рэпэртуару (якi, дарэчы, называўся праз тое
“гаўно доля”). Адна песенька, другая... Хтосьцi
падыходзiў, iншыя iшлi сабе далей. Але адзiн
слухач, якi стаяў насупраць ля сьцяны, уражваў
сваёй пiльнай увагай. I вось раптам гэты п’яна-
ваты дзядзька падышоў i, пераўзмагаючы ня-
кволы хмель, папрасiў: “Паньство, проша зай-
грач “Мурку”!..”

Славутыя землякі-2.

Разанаў і фрызура

Litara.net, напісаў не скажу:

“Показка, пачутая ад Анатоля Сідарэвіча.

Алесь Разанаў неўзабаве пасья зьяўленьня ў сьвет сваіх квантэмаў пастрыгся, прыбраў з галавы апошнія рэшткі кудзераў. У такім новым іміджы жывы клясык зайшоў у рэдакцыю часопісу “Крыніца”. Убачыўшы лысы чэрап Разанава-квантэмшыка, адзін з супрацоўнікаў адразу прамовіў: “Квантамас”.

Славутыя землякі-3.

Філарэт і прастасьць

Litara.net, напісала дзеўка Дрыпа:

“Распавядаюць, што незадоўга перад сьмерцю Стэфанія Станюта была запрошаная на банкет да мітрапаліта Менскага й Слуцкага Філарэта. Узяла з сабою пітушчага барда, каб падкарміць і папаіць на халяву. Зайшлі ў залю — аж засьляпіла ад залатых рызаў. Селі яны каля самога Філарэта. Падпіты бард захацеў паабшчацца са сьвяцейшаствам дый пытаецца: “А як жа мне вас называць?” Філарэт кульнуў, закусіў і паважна сказаў: “Называйце мяне проста — Владыко!”

P. S. Гісторыю даводзілася чуць ад розных людзей, якія траплялі за адзін стол зь Філарэтам.

Славутыя землякі-4. Зянон і зброя для беларускае дэмакратыі

Litara.net, напісаў Заякот:

“Было гэта ў 1999 годзе ў Польшчы на адной міжнароднай канфэрэнцыі. Удзельнічалі: тузін вядомых беларускіх палітыкаў (сярод іх і Зянон Пазьняк), палітыкі з Польшчы, Нямецчыны, іншых краінаў, лідэры і актывісты моладзевых арганізацыяў. Карацей, вельмі прадстаўнічы атрымаўся форум. Журналістаў — процьма, перакладчыкі ў кабінках, просты этэр па TV-каналах, усё як мае быць.

Далі слова Зянону. Сёе, тое, традыцыйнае: дыктатура, акупацыя, ФСБ... І раптам:

— Я вось што скажу. Ураду Злучаных Штатаў, вы перадайце: для перамогі дэмакратыі ў Беларусі нам патрэбны адзін “стынгер”!

І паўза.

Зашчоўкалі камэры, у залі пайшоў перашэпт... Ня дзіва! Гэта ж сэнсацыя! Ідэйны лідэр апазыцыі прапаноўвае сілавы варыянт разьвязаньня галоўнае беларускае праблемы ды яшчэ якім выкшталцёным спосабам! Ён, пэўна, мае на ўвазе, каб падбіць ракетай прэзыдэнцкі самалёт ці гелікоптар! А тады якраз ішла апэрацыя НАТО на Балканах, глеба для такой навіны ўрадлівая. Хтосьці з журналістаў, парушаючы рэгламэнт, ужо пасунуўся бліжэй да Зянона, каб перапытаць падрабязней. А Зянон вытрымаў паўзу і працягвае:

— У Югаславіі штодзень запускаюцца дзясяткі гэтых ракетаў. Кожная каштуе каля мільё-

на даляраў. Я ведаю, каму даць і як скарыстаць адзін мільён даляраў гэтак, каб незваротна паслабіць рэжым Лукашэнкі: гэта будзе перадусім ІНФАРМАЦЫЙНАЯ кампанія...

І зноўку паўза.

Заля ўздыхнула, а сэкундаў празь дзесяць сёй-той з прысутных, дацяміўшы, як таленавіты прамоўца Пазьняк зманіпуляваў увагай стомленай і інэртнай аўдыторыі, пачаў сьмяяцца. Паступова засьмяяліся ўсе...

Славутыя землякі-5.

Севярынец і звычайны заказ

Знаёмы актывіст дэмруху распавёў, як Павал Севярынец заказваў аркестар, каб сустрэць чарговага важнага сядзельца з Акрэсьціна. Дзе ўзяць аркестар? Самы прасты шлях — затэлефанаваць у пахавальнае бюро. Павал затэлефанаваў у некалькі. І паўсюль навёў жах на супрацоўнікаў:

— Добры дзень, я б хацеў заказаць аркестар.

— Калі ласка, на калі?

— Празь дзесяць дзён у 15.30.

— Як, вы ўжо ведаеце час?!!

Славутыя землякі-6. Ракіцкі й адшуканая Атлянтыда

Таэтразнаўца Вячаслаў Ракіцкі нарадзіўся ў мястэчу Празарокі на Глыбоччыне. Там жа нарадзіўся айцец-заснавальнік сучаснага беларускага тэатру Ігнат Буйніцкі, толькі крыху раней, калі яшчэ не было радыё “Свабода”.

Спадар Ракіцкі ўжо які год запар вядзе на радыё праграму “Беларуская Атлянтыда”: пра малавядомыя ды занядбаныя здабыткі беларускай культуры. Штараз па вяртаньні на сваю малую радзіму Вячаслаў ідзе адведаць помнік свайму вялікаму земляку, безь якога не было б ні белтэатру, ні Ракіцкага ў якасьці белтэатразнаўцы.

Што можна знайсці ля помніка Буйніцкаму? Пэўна, можна знайсці адказ на якое-небудзь важнае пытаньне. Напрыклад, пра лёс бацькаўшчыны, пра вытокі беларускай культуры... І Вячаслаў такі знайшоў — сапраўдную Беларускую Атлянтыду. Вячаслаў стаяў над магілай і рагатаў. То паглядаючы на недабудаваны музэй Ігнату Буйніцкаму, то на пустую пляшку з-пад чарнілаў “Атлянтыда” вырабу КУУП “Полоцкі вянзавод”.

А неўзабаве Віцебская пракуратура паведаміла, што ў “Атлянтыдзе” знойдзеныя “іншародныя целы ў выглядзе ворсу, плёнкі і казюрак”...

Неба нам шле сыгналы.

Славуця землякі-7. Алесь Камоцкі і танцы

У сярэдзіне 1980-х пасля затрымання групы моладзі, якая ладзіла пад Менскам Купальле, афіцэр КДБ запытаўся ў барда Алесь Камоцкага пра Касю Камоцкую: “Вы ведаеце, што ваша жонка сьпявае нацыяналістычныя песьні?” “Так, — адказаў Камоцкі. — А яшчэ яна танчыць нацыяналістычныя танцы”.

Славуця землякі-8. Слава Корань і няп’юшчае купэ

Вяртаемса з канцэрту ў цягніку Гомель — Менск: “Новае Неба”, “Ulis” і я — адміністратар. Занялі два купэ, адно для п’юшчых, другое — для няп’юшчых, там едзе “Ulis”. Празь некалькі хвілінаў у няп’юшчым застаецца адзін Слава Корань.

Адкаркоўваем чарговую бутэльку і бачым, як Слава пачынае гойдацца-хістацца ў калідоры, то да нашага купэ падыдзе, то да свайго...

— Слава, вып’еш з намі?

Адмоўна круціць галавой.

Дапіваем пляшку, адкаркоўваем наступную, а Слава ўсё боўтаецца ў калідоры: то да нас зазірне, то ў пустое няп’юшчае: кантралюе, ці ня ўперлі гітару. Сёмы раз прапаноўваем:

— Слава, вып’еш?

Даўгая паўза.

Твар зморшчваецца, нібы Слава падымае штангу:

— Ладна... толькі гэта... ну... налівайце...

Паўза.

— ...Але павольна-павольна.

Славутыя землякі-9.

Сыс і сапраўдная смага

Сыс быў чалавек жарсны. І ў паэзіі, і ў звычайным жыцці. Як для кожнага вялікага чалавека, для Сыса не было “вышэйшага” і “ніжэйшага”. Усё-ўсё — кожная драбнотка рэчаіснасці — важнае і споўненае глыбокага сэнсу. Распавядаюць, як аднойчы пасля сур’ёзнага *party* ў Сысвай кватэры прачнуўся літаратар Мікола. Мікола прыўзняў цяжкую галаву і прагна пацягнуўся да вады. Раптам кватэру здрыгануў поўны драматызму крык гаспадара:

— Стой! Што ты робіш!

— ???

— ПАБЕРАЖЫ СМАГУ ДЛЯ ПІВА!

Землякі-дзеці

Гісторыя ад Валодзі С. прыгадалася, калі аднойчы супалі міжнародныя Дзень дзіцёнка і Дзень барацьбы з паленьнем.

Ідзе Валодзя ўвечары праз свой двор, паліць цыгарэтку. Раптам зь цемры з боку лаваў голас: “Дзядзька, закурыць ня будзе?”

Глядзіць, сядзяць хлопцы гадоў дзесяці-адзінаццаці:

— Ай-яй-яй!.. Нельга дзецям паліць!..

Кароткая паўза. Адказ:

— А мы ня дзеці.

— ?!

— МЫ КАРЛІКІ.